

КИЇВСЬКИЙ ТЕХНІКУМ ЕЛЕКТРОННИХ ПРИЛАДІВ
ЗАОЧНЕ ВІДДІЛЕННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

З соціології варіант №1

студент 4 курсу, група 416-РТВ

Коріков Костянтин Володимирович

Домашня адреса: .

Робота вислана в технікум “_____” _____ 20____р.

РЕЦЕНЗІЯ

1. Аналіз позитивних сторін КР;
2. Недоліки КР;
3. Висновки і оцінка роботи.

Рецензент Телющенко К.А.

Оцінка _____ Дата повернення КР _____

Підпис викладача _____

Зміст

1	Етапи соціологічного дослідження	2
2	Теорія соціальної стратифікації	3
3	Що вивчає соціологія молоді	4
4	Сучасні соціологічні школи	5
5	Соціальні вчення Платона і Аристотеля	7
6	Предмет вивчення соціології сім'ї	9
7	Основні функції освіти	10
8	Соціальне прогнозування	12
	Використана література	14

1 Етапи соціологічного дослідження

Визначальний вплив на становлення і розвиток сучасної соціологічної науки мають дослідження, які поглиблюють знання людства про сутність явищ соціальної дійсності, допомагають у виробленні засобів наукового управління процесами розвитку суспільства.

Соціологічне дослідження — це складний комплекс програмно упорядкованих науково-теоретичних, методичних та організаційно-технічних засобів, спрямованих на досягнення дослідницьких цілей і завдань.

Соціологічні дослідження суттєво відрізняються між собою залежно від обсягів та складності проблем, станів їх проведення. Однак будь-яке із соціологічних досліджень проходить кілька взаємопов'язаних станів: підготовка, реалізація, аналіз та впровадження результатів.

Підготовчий етап — один із найскладніших. Він охоплює широке коло теоретичних та емпіричних питань, пов'язаних з визначенням методологічних орієнтирів, методичної платформи, узгодження із замовником оплати праці, організації опитувань та опрацювання інформації, контролю та ін.

На етапі реалізації найважливішими є процеси збирання та опрацювання соціологічної інформації. Ці процеси можуть тривати від кількох тижнів до багатьох місяців, нерідко доводиться опрацьовувати від кількох сот до десятків тисяч одиниць інформаційних джерел.

Етап аналізу — найвідповідальніший і найскладніший процес змістового опрацювання зібраної соціологічної інформації. Визначені раніше методологічні орієнтири набувають на цьому етапі змістовності та впорядкованості зв'язків між теорією та практичними висновками у вдосконаленості діяльності досліджуваного об'єкта. На цьому етапі відбувається підготовка науково обґрунтованого звіту, до якого входять висновки та пропозиції за результатами дослідження.

Етап впровадження завершує соціологічне дослідження, метою якого є підготовка одержаних даних для теоретичного опрацювання або практичного втілення. Відомо, що науковий звіт не рідко містить нову інформацію про досліджуваний об'єкт, яка потребує аналізу в наукових колах. Матеріали дослідження повинні бути представлені у формі монографій, статей, доповідей. Оскільки матеріали наукового звіту мають аналітичний, рекомендований характер, часто їх зміст потребує свого втілення в конкретних програмах, планах, тощо. Нерідко соціологи координують або здійснюють нагляд за впровадженням і реалізацією пропонованих ними рекомендацій.

2 Теорія соціальної стратифікації

Розглядаючи соціальну структуру як сукупність соціальних груп, що розрізняються своїм становленням у суспільстві, соціологія має відповісти на питання як відрізнити ці групи одну від одної.

Інструментом у дослідженні цього є теорія соціальної стратифікації. Її було створено на початку 40-х років у ХХ ст. американськими соціологами Т. Парсонсом, Р. Мертоном, К. Девісом, У. Муром, які вважали, що соціальну стратифікацію спричинив розподіл функцій у суспільстві. На їх думку, соціальна стратифікація забезпечує виокремлення впорядкованої сукупності соціальних верств, що відрізняються одна від одної певними важливими для даного суспільства ознаками: характером власності, розміром прибутку, обсягом влади, престижем, національними чи іншими рисами. При цьому соціально стратифікаційний підхід є одночасно методикою і теорією розгляду соціальної структури суспільства. Цей період сповідує такі основні принципи:

1. обов'язковість вивчення всіх без винятку соціальних верств суспільства;
2. необхідність застосування при порівнянні їх одних і тих самих критеріїв;
3. достатність критеріїв для повного і глибокого аналізу кожної з досліджуваних соціальних верств.

Соціальна стратифікація означає процес, який безперервно триває у суспільстві, і результат цього процесу. Вона є не лише методом виявлення верств даного суспільства, але й "портретом" цього суспільства.

Стратифікація — риса будь-якого суспільства: рабовласницького, феодалного, капіталістичного, соціалістичного.

Соціальна стратифікація — процес соціального відтворення, внаслідок якого верстви, групи, класи, виявляються нерівними між собою і групуються в ієрархічно розміщені страти з різним престижем, власністю, та владою.

Соціальна стратифікація означає не просто різне становище у суспільстві окремих індивідів чи цілих родин, а саме нерівне їх становище. При цьому дуже важливим є вирішення теорією соціальної стратифікації проблеми соціальної мобільності, зокрема методів зміни особистістю, групою свого соціального становища.

Класова й стратифікаційна моделі соціальної структури не заперечують одна одну.

У деяких трактуваннях соціальної стратифікації наявні й таристські тенденції. Вони особливо помітні у концепціях “середнього” чи “нового середнього класу”, який трактується як більшість населення, що має власність і достатні можливості для заможного життя; він працьовитий, наполегливий у досягненні мети, вміє розпоряджатися доступними благами і цінує надані суспільством можливості для соціальної мобільності.

3 Що вивчає соціологія молоді

Проблеми молоді, її освіти, виховання, соціального становлення, участі у суспільному житті перебувають у центрі уваги і на перехресті різних наук.

Самопочуття молоді є одним з головних показників розвитку суспільства. А проблема формування її свідомості — одна з провідних у соціології.

У молоді є проблеми кохання, дружби, пошуки сенсу життя, створення сім'ї, здоров'я, освіти, спілкування з дорослими й однолітками.

Вивчаючи молодіжні проблеми, неможливо обходитися простим констатуванням позитивних чи тривожних фактів життєдіяльності молодих людей. Потрібен глибокий системний аналіз стану молоді, чим і покликана займатися соціологія молоді.

Соціологія молоді — галузь соціології, яка досліджує соціально-демографічну спільність суспільства, що перебуває в процесі переходу від дитинства до дорослого життя і переживає стан сімейної та позасімейної соціалізації, інтерналізації норм і цінностей, творення соціальних і професійних очікувань, ролей, статусу.

Предмет соціальної молоді охоплює такі аспекти:

- вироблення понятійно-категоріального аналізу для визначення сутності молоді, специфікації життєдіяльності у суспільстві;
- опис стану та виявлення динаміки ціннісних орієнтацій молоді;
- вивчення процесів формування політичних, моральних, професійних і естетичних інтересів та позицій.

Головна мета соціології молоді полягає у тому, щоб на підставі узагальнюючого аналізу тенденцій формування й розвитку соціального обличчя молоді, умов її життєдіяльності виробити науково обґрунтовані методи та форми діяльності державних, громадських установ, які повинні регулювати соціальні процеси у молодіжному середовищі та управляти ними.

Молодь досліджують у різноманітних сферах її життєдіяльності, праці, навчання, сім'ї, неформальних організаціях, під час дозвілля, що передбачає активний обмін інформацією з іншими зацікавленими науками.

Молодіжні аспекти вивчають соціологія праці, соціологія освіти, соціологія сім'ї, соціологія виховання, соціологія девіантної поведінки. Це дає змогу соціології молоді, досліджувати її з позиції динамічних змін у всіх важливих сферах: у соціальній структурі, політичному, економічному, соціальному й духовному житті.

Існують методи дослідження молодіжних проблем: систематичне спостереження, інтерв'ювання та анкетування, тестування.

Тому, одним із позачергових завдань, які постають перед соціологами-дослідниками молоді, є вироблення системи категорій і понять, що розкривають сутність спеціальної соціологічної теорії молоді, пошук емпіричних значень основних теоретичних положень і створення на цій підставі наукових засад для вироблення сучасної молодіжної концепції.

4 Сучасні соціологічні школи

Західна соціологія у ХХ ст. відзначається великою різноманітністю шкіл і течій, розвиваючись багатьма напрямками. Тому предметом розгляду стануть концепції, які відіграли або відіграють важливу роль у соціологічній теорії й становлять найбільший інтерес з пізнавальної точки зору.

Функціоналізм — один із головних напрямів в американській соціології після Другої світової війни. Функціоналізм часто поєднували із структурним аналізом. Тому в соціологічній літературі вони постають як єдина структурно-функціональна теорія і як окремі функціоналістичні та структуралістичні концепції.

Т. Парсонс вважав одним із центральних завдань соціології аналіз суспільства як системи функціонально пов'язаних змінних. На практиці це означало, що аналіз будь-якого соціального процесу — це частина дослідження певної системи з установленими межами.

Кожна соціальна системи має задовольняти певні фізичні потреби своїх елементів, забезпечуючи їх виживання.

Теоретичну схему Парсонса об'єднує та організовує проблема соціального порядку, він охоплює існування певних обмежень, заборон, контролю в суспільному житті, а також певних взаємин у ньому: наявності у суспільному житті елемента передбачуваності й повторюваності.

Структурно-функціональний аналіз як метод соціального дослідження. Цей метод систематичний, є два основних підходи; структурний, що йде від аналізу різних структур до виявлення виконуваних ними функцій; функціональний, який застосовується за умов формування певної сукупності функціональних вимог і наявності структур, що здійснюють ці функції.

У західній соціології структурно-функціональний аналіз набув найбільшого в соціології політики, соціології злочинності, соціології сім'ї, вивченні соціальної стратифікації.

Теорії соціального конфлікту. Поставим у зв'язку з критикою структурно-функціонального аналізу різноманітні теорії визнають конфлікт одним із найважливіших чинників соціального розвитку. Авторитетними щодо вивчення проблем соціального конфлікту вважаються праці К. Маркса і Г. Зімеля. Вони не згодні з тим, що нерівність — природний спосіб забезпечення виживання суспільства. Вони не тільки вказують на її недоліки теорій функціоналізму.

Теорії соціального конфлікту, визначаючи конфлікт одним з основних рушіїв соціального прогресу, одночасно розглядають явища, які характеризуються поняттями “злагода”, “стабільність”, “порядок”. При цьому злагода вважається нормальним станом суспільства, конфлікт — тимчасовим.

Концепція соціального обміну. Фундатором є Джорджа Хомакс. Вона втілює спроби встановити перехідні ланки між макро і мікрорівнями соціальної реальності.

Згідно з цією теорією, люди взаємодіють між собою на основі аналізу свого колишнього досвіду і потенційних винагород та покарань. Існують два вихідні засновки теорії соціального обміну. Перший виходить із припущення, що у поведінці людини певних вигод. Другий розкриває зміст назви цієї концепції і процес соціальної взаємодії тлумачиться як постійний обмін між людьми різними “вигодами”.

Психоаналітичні теорії. Поштовх до їх розвитку дано психологічне вчення австрійця Зікмунда Фрейда, який висунув гіпотезу про домінуючу роль у людському житті несвідомих імпульсів, переважно сексуального характеру. Згідно з ним проблема розв'язання сексуальних колізій має вирішальне значення не тільки в індивідуальному розвитку кожної людини, а й в історичному процесі.

Американська дослідниця Карел Хорні займалася вивченням соціальних аспектів появи неврозів, вона вважала рушійною силою неврозу стан “основного страху”, породженого ворожим середовищем.

Помітною постаттю в соціології ХХ ст. став німецько-американський соціолог і психолог Еріх Фромм. Спочатку він розробив теорію фрейдистського напрямку, співробітничав із вченими “франкфуртської школи”.

Фромм змодельював механізм взаємодії економічних, психологічних та ідеологічних чинників: людина реагує на зміни в зовнішньої обстановки тим, що змінюється сама, а ці психологічні чинники у свою чергу сприяють розвитку економічного і соціального процесу.

Багато теоретиків вважали і вважають, що спочатку необхідно радикально змінити політичну та економічну структуру суспільства, а вже наступним кроком повинна бути зміна людської психіки.

5 Соціальні вчення Платона і Аристотеля

З розвитком людини і суспільства міфологічне сприйняття і тлумачення дійсності поступається відображенню його в опоетизованих оповідях, сказаннях про боротьбу історично існуючого чи фантастичного героя-богатира зі злом.

З часом з'являються перші паростки філософського пізнання і тлумачення світу. Тодішня філософія втілювала в собі неразмежовані знання, оскільки філософія виникла значно раніше від природничих наук.

З мислителів цього часу найцікавіші міркування належать насамперед Платону і Аристотелю.

Платон, справжнє ім'я — Аристокл (427-347 до н.е.), був одним із перших, хто спробував пояснити причини соціального розшарування, тобто створив теорію соціальної стратифікації. Соціальна структура суспільства за Платоном формується внаслідок дії надлюдського розуму. Боги створюють душі й розміщують їх на зорях. Душі певний час споглядають вище буття ідей. Наситившись спогляданням, вони падають і потрапляють у тілесний світ. Тілесні душі є нерівними, оскільки різною мірою прилучалися до вищого буття ідей. Наситившись спогляданням, вони падають і потрапляють у тілесний світ. Ця ієрархія починається з філософа, далі ідуть цар, державний діяч, лікар, віщун, поет, ремісник, і землероб. Є у Платона й простіша соціальна структура, в якій він розрізняє три стани: філософи, воїни, землероби і ремісники.

На його думку в державі всі громадяни мають займатися тільки своєю справою і не втручатися в чужі. В цьому полягає і соціальна справедливість: кожен має своє і виконує також своє.

Платона часто називають попередником соціалістичних ідей.

Задля соціальної справедливості Платон пропонував скасувати сім'ю як соціальний інститут. Статеві стосунки в суспільстві повинні бути суворо регламентуватися.

На питання, чи щасливіші будуть у такому суспільстві люди, Платон відповідав, що його держава не передбачає щастя кожного зокрема, достатньо того, що вона щаслива взагалі.

Соціальне вчення Платона зумовлює амбівалентне сприймання його. Поряд із заперечливими й неприйнятими ідеями він висловлював такі, які і тепер обговорюються вченими. Він вважав, що теорія управління державою має бути заснована на вивченні людини, а здорове суспільство не може складатися з людей, яких переслідують страх і невпевненість. Цікавим є і його міркування про те, що характер уряду визначається якостями людей даної держави.

Учень Платона Аристотель (384-322 до н.е.) є творцем найширшої наукової системи античності. Значне місце посідають і роботи з проблем суспільствознавства.

Теоретична спадщина Аристотеля містить цікаві погляди на соціальну організацію. Він вважав, що людина у своєму житті потребує певних благ, необхідних для існування. Вчений одстоював необхідність приватної гласності.

Взаємини громадян у суспільстві Аристотель вважав вищою формою спілкування. Кожний окремий вид спілкування виникає з прагнення певного блага.

Платон шукав абсолютної справедливості. Для Аристотеля основна дилема — влада закону чи влада людей. У правління на основі закону не може бути абсолютно справедливим, але все ж воно є меншим злом ніж свавілля та пристрасті управління, заснованого на владі людини. Концепція Аристотеля про владу закону була актуальною у середні віки, коли політичні відносини будувалися на звичаях і стала важливою складовою європейської конституційної системи.

Аристотель був упевнений, що бідність породжує бунт і злочин, а там, де відсутній середній клас і чисельно переважають бідні верстви населення, неменуючі соціальні ускладнення, які можуть привести до загибелі держави.

Аристотеля справедливо вважають провісником політики середніх верств населення. У ХХ ст. теорія “середнього класу”, що обґрунтовує його стабілізуючу роль у суспільстві посіла помітне місце в соціології.

6 Предмет вивчення соціології сім'ї

Сім'я відіграє велику роль у сучасному суспільстві. Вона є первинною клітиною соціальних груп, класів, які утворюють соціальну структуру будь-якої країни.

Соціологія шлюбу і сім'ї — галузь соціології, яка досліджує формування, розвиток і функціонування сім'ї, шлюбно-сімейних відносин.

Можна виділити два основних напрями у цій галузі:

1. дослідження історії сім'ї;
2. аналіз сучасної сім'ї.

Перший напрям зосереджує увагу на походженні сім'ї, її розвитку в різних економічних соціокультурних умовах. Другий вивчає взаємини у сім'ї, взаємодію сім'ї і суспільства тощо.

Сім'я є складнішим поняттям, ніж шлюб.

Сім'я — об'єднання людей на основі шлюбу або кровної спорідненості, усиновленні, пов'язаних спільністю побуту, взаємними відповідальністю, піклуванням і допомогою.

Сім'я, як соціальний інститут виконує певні соціальні функції. Соціологія вбачає функції сім'ї у виявленні активності, життєдіяльності сім'ї та її членів. Іншими словами ідеться про роль сім'ї в суспільстві. На сучасному етапі виділяються такі основні функції сім'ї:

- репродуктивну, виховну;
- економічну;
- побутову;
- первинного соціального контролю;
- духовно-емоційну;
- організації та проведення дозвілля;
- сексуальну.

Репродуктивна функція сім'ї полягає у забезпеченні біологічного відтворення суспільства і задоволенні потреби людини в дітях.

Виховна — в соціалізації молодого покоління, підтриманні культурної безперервності суспільства, задоволенні потреб у батьківстві.

Економічна і побутова дають змогу підтримувати фізичне здоров'я членів суспільства, економічно утримувати неповнолітніх і непрацездатних, доглядати дітей.

Виховною функцією сім'ї є первісний соціальний контроль.

Духовно-емоційна функція забезпечує розвиток особистих якостей членів сім'ї, сприяє їх духовному взаємозбагаченню, здійснює емоційну стабілізацію індивідів і їх психологічну терапію, психологічний захист, надає емоційну підтримку.

Важливою є сексуальна функція сім'ї. Її суспільна роль полягає у реалізації сексуального контролю щодо особи, індивідуальна — у задоволенні сексуальних потреб людини.

Розглянуті функції сучасної сім'ї є узагальними і не вичерпують переліку функцій сім'ї.

Вивчення сім'ї як соціального інституту дає змогу суспільству краще зрозуміти взаємозв'язок трансформації потреб суспільства із розвитком шлюбно-сімейних відносин.

Наприкінці XIX ст. у Європі був поширений мальтузіанський підхід до проблеми регулювання народжуваності. Теорія Томаса Мальтуса (1766-1834) ґрунтувалася на припущенні, що населення має внутрішню тенденцію до необмеженого розмноження і що саме зростання населення породжує голод, безробіття. Він вважав, що існує два види перешкод зростанню населення: руйнівний і запобіжний.

Тривалий час теоретичною основою державної політики щодо сім'ї слугувала концепція перешкод. Її суть ґрунтувалася на думці, що кожній людині, і відповідно, кожній сім'ї властива потреба у великій кількості дітей.

Таким чином, сучасний суспільний розвиток вимагає уважного вивчення проблем шлюбу і сім'ї, сприяння їх зміцненню, вдосконаленню сімейної політики. Важливу роль у цьому може відіграти соціологія шлюбу і сім'ї.

7 Основні функції освіти

Становлення соціології освіти в колишньому СРСР ускладнювалося негативним ставленням до соціології загалом, хоча поодинокі соціологічні дослідження проблеми освіти ввійшли в практику в середині 60-х років. Водночас досить поширеними були запевнення в неактуальності соціології освіти.

Соціологія освіти — галузева соціологічна дисципліна, предметом якої є система освіти як соціокультурний інститут, його взаємодія з іншими інститутами і суспільством загалом, а також соціокультурні процеси у сфері освіти.

Соціологія освіти є водночас фундаментальною, прикладною, теоретичною й емпіричною наукою.

Особлива роль належала вищій освіті, університетам. Найпомітнішими були зміни у системі народної освіти, покликані до життя необхідністю задовольняти нові потреби щодо масової підготовки працівника нового типу — робітника великого машинного капіталістичного виробництва. Крім того, доступ до широкої освіти став можливим, коли народ почав впливати на уряд.

Сутність системи освіти як соціального інституту полягає перед усім у її соціальних функціях. Аналіз їх дає змогу визначити її властивості, специфіку, межі.

Соціальна функція освіти — це роль, яку соціальний інститут виконує стосовно потреб суспільства або його частини. Однією з основних соціальних функцій сучасної системи освіти є функція професійної соціалізації, тобто підготовка кваліфікованих кадрів для всіх сфер суспільного життя. Нині роль цієї функції знову зростає. Адже людина не може повноцінно брати участь у житті суспільства, не маючи достатньої професійної підготовки.

Ще одна функція системи освіти реалізується через взаємодію з соціальною структурою суспільства. Представники цього напрямку вважають, що система освіти сприяє створенню рівних можливостей і сприятливих умов для вихідної мобільності, що в закладах освіти оцінюють людей на основі їх досягнень, незважаючи на класову незалежність, расу і стать.

Виховна функція системи освіти полягає у формуванні за допомогою цілеспрямованої діяльності в підростаючих поколіннях певних рис, світогляду, визнання пануючих у даному суспільстві норм поведінки, ціннісних орієнтацій. За допомогою освіти зберігаються культурні цінності, які передаються від одного покоління до іншого.

Має виховна функція освіти й особливий відносно самостійний аспект забезпечення контролю, нагляду за дитячою, підлітковою, юнацькою віковими групами.

Система освіти виконує і функції загальноосвітньої підготовки. Деякі дослідники розглядають цю функцію як аспект виховної функції, називаючи її гуманістичною, розвиваючою.

Ще однією важливою, але недостатньо дослідженою є науково-дослідна функція системи освіти. Творення нового знання постійно відбувалось у структурі системи освіти, оскільки певна частина вчителів і викладачів завжди цим займалася.

Тривалий час ця функція була побічною, другорядною для системи освіти.

Основні функції системи освіти у різних країнах і в різні історичні періоди вживаються неоднаково. Це залежить від стану і потреб су-

спільства, від окреслених державою соціальної мети і принципів освіти.

8 Соціальне прогнозування

Проблеми соціального прогнозування здавна пригортають увагу вчених. Людство завжди прагнуло дізнатися про своє майбутнє, а здібності до передбачення високо цінувалися. В наш час, що характеризується величезним і безперервно зростаючим динамізмом соціально-політичних, економічних, науково-технічних, ідеологічних та інших змін, наукове передбачення майбутнього набуло винятково важливого, часто глобального значення. Без прогнозування різних явищ і процесів, без передбачення перспектив їх розвитку неможливе науково-обґрунтоване управління, вироблення і прийняття ефективних управлінських рішень.

Загальним й інтегруючим всі різновиди одержання інформації про майбутнє є поняття “передбачення”.

Передбачення — обґрунтоване припущення про майбутній стан явищ природи і суспільства або про явища, невідомі в даний час, але які піддаються виявленню.

Передбачення поділяються на наукові і ненаукові. Наукове передбачення ґрунтується на знанні закономірностей розвитку природи, суспільства, мислення, на використанні наукових методів дослідження. Ненаукове передбачення не використовує спеціальних наукових досліджень і ґрунтується на передчуттях людини про майбутнє з допомогою підсвідомості, на життєвому досвіді і пов’язаних з ними аналогіях, прикметах, на вірі в надприродні сили, що визначають майбутнє, на забобонах.

Однією з форм наукового передбачення є прогнозування — процес вироблення прогнозів.

Прогноз — ймовірне судження про стан того чи іншого явища в майбутньому.

У вузькому значенні прогноз — спеціальне наукове дослідження перспектив тих чи інших явищ, переважно з кількісними оцінками. Прогнозування не зводиться до спроб вгадувати деталі майбутнього.

Прогноз є невід’ємною функцією науки, завершальним етапом наукового дослідження. Вдосконалення науки відбувається з посиленням її прогностичної функції.

Прогнозування має також і велике прикладне значення. Воно сприяє вибору найоптимальнішого варіанта при обґрунтуванні плану, програми, проекту, управлінського рішення.

Теорія прогнозування як наука тільки формується. Її предметом є дослідження законів і способів прогнозування, завданням — розробка про-

блем гносеології і логіки прогнозування, типології прогнозів, методів прогнозування, категорій і понять, спеціальних методологічних проблем прогнозування з метою підвищення методичного обґрунтування прогнозів. У структурі прогностики розвиваються окремі теорії прогнозування як у координатах загальної прогностики, так і відповідних сфер прогнозування.

Важливою проблемою в методології прогнозування є виявлення чинників, які детермінують майбутнє. Майбутнє — такий стан явищ, процесів, який витікає з теперішнього і має корені в минулому. Об'єктивні умови містять зародки майбутнього у вигляді нових елементів.

Одним із найбільш загальних і універсальних законів дійсності є закон причинності, або каузальної залежності.

Важливе значення для прогнозування мають ритмоциклічні закономірні зв'язки явищ. Циклічний розвиток в суспільному житті простежується значно слабше, ніж в неорганічній природі чи в біосфері. Циклічність піддається кількісним вимірам, що і дає змогу прогнозувати тенденції суспільного розвитку.

Системна будова явищ також є об'єктивною основою передбачення. Знаючи характерні риси, функції залежних між собою елементів явища як системи, можна передбачити і поведінку явища в цілому.

Існують різні види прогнозів. Їх типологія може бути побудована за різними критеріями — залежно від об'єкта, часу, на який прогнозується об'єкт, цілей, методів прогнозування.

Найзагальнішим є поділ прогнозів на природничо-наукові, соціальні. Основною специфічною особливістю природничо-наукових прогнозів є те, що об'єкти прогнозування неможливо або майже неможливо поки що змінити шляхом соціального управління, з допомогою програм, проектів, планів, організаційних рішень. Людина прагне передбачити природні явища, щоб заздалегідь пристосуватися до них.

Соціальне прогнозування здійснюється, як правило, для вироблення рекомендацій щодо оптимального впливу на прогнозоване явище чи процес з метою їх реалізації чи відвернення.

Залежно від часу прогнозування є:

- поточні;
- короткострокові;
- середньострокові;
- довгострокові;
- наддовгострокові.

Залежно від мети прогнози поділяються на пошукові та нормативні.

Пошуковий прогноз — це передбачення розвитку явищ шляхом умовного продовження в майбутнє тенденцій, які домінували в минулому і домінують нині. Він з'ясовує те, що найімовірніше відбувається за збереження існуючих тенденцій.

Нормативний прогноз — це передбачення бажаного стану явищ на базі попередньо визначених норм, ідеалів, цілей. Нормативне прогнозування схоже на планування, проектні розробки, але не тотожне йому.

Використана література

1. Соціологія “Посібник для студентів вищих навчальних закладів” 1999р.
2. Социология: наука об обществе: учебное пособие 1996р.